

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/2/2024
Identifikačné číslo spisu:	8522010316
Dátum vydania rozhodnutia:	18.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Emil Klemanič
Funkcia:	súdca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8522010316.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Emila Klemaniča a sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Patrika Příbelského, PhD. na neverejnom zasadnutí konanom 18. júna 2025 v Bratislave v trestnej veci obvineného K. J. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. e), ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, o dovolaní menovaného podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 8To/14/2023, z 1. júna 2023

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného K. J. o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Stará Ľubovňa, sp. zn. 1T/60/2022, zo 6. marca 2023 bol obvinený K. J. uznaný za vinného zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. e), ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že:

„od presne nezisteného obdobia, najneskôr od roku 2010, až do 10. augusta 2022, v dome súpisné číslo XXX v obci R. Ľ.Ň., V. I. Ľ., kde býva v spoločnej domácnosti so svojou manželkou, poškodenou O. J., narodenou XX.X.XXXX, pod vplyvom alkoholických nápojov a tým zvýšenej agresivity, ako aj bez vplyvu alkoholických nápojov, sa sústavne a opakovane, počas dennej i nočnej doby, s občasnými výnimkami od takého správania trvajúcimi nanajvýš do troch týždňov, k svojej manželke, poškodenej O. J., správal urážlivo a pohrdavo tak, že jej vulgárne nadával a ponížoval ju, pričom jej kričal, že je piča, kurva, že ju vykopne alebo vyhodí von oknom; pri hádkach, keď mu protirečila alebo oponovala, chytal ju za krk a dusil, vykrikoval jej, že v dome nemá čo robiť, že on je tam pánom, vyhánal ju z domu, že tam nemá čo robiť, aby zmizla, lebo ju vykopne, pritom sa jej vyhrážal aj zabitím, pričom uvedené jej vykrikoval opakovane aj do neskorých nočných hodín a následne skoro ráno k nej prichádzal k posteli a so slovami „vstávaj ty kurva, piča“ ju zhadzoval z postele, čím jej odopieral oddych a spánok a spôsoboval obavu o jej život; fyzicky ju napádal asi raz za mesiac tak, že ju chytal rukami za paže a držal ju s tým, že ho bude počúvať, lebo ju zabije, pričom v dôsledku toho mala modriny, lomcoval ňou pri tom, kde raz ju tak zhodil zo stoličky; v dôsledku celého takéhoto správania obžalovaného poškodená zo strachu opúšťala ich spoločné obydlie a zdržiavala sa mimo neho, a to naposledy dlhodobo od 4.

decembra 2021 do júna 2022, kedy sa opätovne do spoločnej domácnosti vrátila, na čo však po krátkej dobe dvoch alebo troch týždňov sa uvedené správanie obžalovaného voči nej opakovalo, pričom jej obžalovaný opäť vulgárne nadával, že je piča, kurva, pobeľhica, keď sa hádali, snažil sa ju opäť dusiť, kričal jej, že tam nemá čo robiť, že tam nemá žiadne právo, aby zmizla, inak ju vykopne a vyhodí von oknom, že ju zabije, pričom sa zo strachu pred obžalovaným zamykala v prednej izbe domu, ktorú obývala, na čo obžalovaný pri uvedených verbálnych atakoch jej búchal do dverí, do ich spodnej časti, aby mu otvorila, že ich rozbije; zároveň jej počas celého vyššie uvedeného obdobia v dome opakovane, a to aj v sústavnom trvaní jedného týždňa, čomu tak bolo i v období po jej návrate v júni 2022 do spoločnej domácnosti, zamedzoval prístup do kuchyne, kúpeľne a na toaletu tak, že zamykal dvere do izby, cez ktorú z vnútra domu bolo možné do týchto priestorov prejsť, ako aj vonkajší vchod, cez ktorý do týchto priestorov bolo možné vojsť, v dôsledku čoho si musela poškodená variť vo svojej izbe, vykonávať hygienu a chodiť na toaletu mimo domu na dvor alebo ku potoku; naposledy dňa 10.8.2022 obžalovaný vo večerných hodinách obdobným konaním sa poškodenej slovne vyhrážal, vulgárne jej nadával, búchal a kopal jej na dvere izby, kde sa poškodená zamkla, pričom nezisteným spôsobom tieto dvere poškodil v ich spodnej časti, na čo bola poškodenou v čase 20:09 hod. privolaná hliadka polície prostredníctvom tiesňovej linky 158; v príčinnej súvislosti s celým popísaným konaním a správaním sa obžalovaného voči poškodenej O. J. došlo u poškodenej k vzniku duševnej poruchy - inej zmiešanej úzkostnej poruchy, ktorá patrí do okruhu neurotických porúch vyvolaných stresom a somatoformných porúch, došlo u poškodenej k rozvoju úzkostných porúch, k depresívnym rozladám, k rozvoju porúch spánku, spontánneho úniku moču, v minulosti k výskytu parciálnych epileptických záchvatov na psychogénnom podklade, pričom od decembra 2021 sa v dôsledku uvedeného konania poškodená podrobuje psychiatrickej ambulantnej liečbe s užívaním antidepresív s protiúzkostným účinkom.“

Za to bol obvinenému K. J. uložený podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona, za použitia § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, pri zistení poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. j) Trestného zákona a nezistení priťažujúcich okolností podľa § 37 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov nepodmienečne, pričom podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona bol na výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd, rozhodujúci na podklade odvolania obvineného, rozhodol uznesením, sp. zn. 8To/14/2023, z 1. júna 2023 tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 3 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvinenému uložil podľa § 208 ods. 3 Trestného zákona, za použitia § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, pri zistení poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. j) Trestného zákona a nezistení priťažujúcich okolností podľa § 37 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov. Zároveň podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona odvolací súd na výkon uloženého trestu odňatia slobody obvineného zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Proti uzneseniu krajského súdu podal obvinený K.R. J. dovolanie (č. l. 616 - 620 súdneho spisu) prostredníctvom obhajcu JUDr. Karola Pudláka (plná moc, č. l. 598 súdneho spisu) s poukazom na údajné naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu], § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom] a § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V súvislosti s uplatnenými dovolacími dôvodmi obvinený v podstate namietal:

„Vykonané dokazovanie v prípravnom konaní aj v konaní pred súdom nezodpovedá výrokom o vine a treste, pretože v trestnom konaní boli porušené základné zásady uvedené v ustanoveniach § 2, ods. 10, ods. 12 Trestného poriadku. Zároveň bolo porušené ustanovenie § 15, ustanovenie § 19 ods. 1, ustanovenia § 208 Trestného zákona. Už v uznesení o vznesení obvinenia a následne aj v obžalobe a v rozsudku, ktorým som bol uznaný za vinného, sú uvedené skutočnosti, ktoré sú v rozpore s ustanoveniami Trestného zákona a poriadku, a to nasledovné: Poukazujem na skutočnosti, ktoré vyplynuli zo svedeckých výpovedí X.. D. J., X.. A. J.E., X.. K. F., a teda je zřejmé, že všetky

skutočnosti, o ktorých svedkovia vypovedali, vedia sprostredkovane od poškodenej O. J., resp. X.. D. J. a X.. K. F.Č. od X.. A. J., ktorý ich mal sprostredkovane od O. J.. Čo sa týka zvukových záznamov, ktoré Okresný súd Stará Ľubovňa spomína na strane 18 a 19 rozsudku, tak k týmto musím zaujať jednoznačné stanovisko, že uvedené záznamy nezachytávajú útoky, resp. skutok týrania blízkej a zverenej osoby, ale zachytávajú len môj hlas, pritom nie je zrejmé, či tieto slová boli mierené práve poškodenej alebo išlo o výkriky samého pre seba. Taktiež buchot, ktorý je zaznamenaný na nahrávke, nie je zrejmé, či tento buchot som robil ja. Teda uvedené nahrávky nie sú podľa mňa dôkazom, ktorý by mohol čo by aj nepriamo potvrdiť skutok uvedený v rozsudku. Uvedené konštatujem aj vzhľadom na výpoveď poškodenej, ktorá sama vo svojej výpovedi uviedla, že častokrát sa stalo, že prišla domov a počula krik z izby od manžela, rozmýšľala, či je niekto u nich alebo si to manžel vykrikuje sám pre seba. Taktiež nemožno súhlasiť s tým, že som zamykal časti rodinného domu a neumožnil som tak manželke prístup do iných častí domu, nakoľko sama poškodená vo svojom výsluchu uvádza, že o tom, ako budeme užívať náš rodinný dom, sme sa dohodli predtým, ako sa manželka vrátila na miesto trvalého pobytu, s tým, že budeme užívať rodinný dom tak, aby sme si podelili náklady na bývanie s tým, že budeme žiť kvázi oddelene. Taktiež vyplýva jednak z výpovede poškodenej, ale zároveň si poškodená v tom aj protirečí, že som ju nepúšťal do časti rodinného domu, ktorý som obýval ja a zároveň že som jej búchal na dvere v noci a vykrikoval som jej rôzne nadávky. Veď ak by som ju nepúšťal do rodinného domu, tak prečo by som jej búchal na dvere, keď som uvedené dvere mal ja zamknúť. Z uvedeného vyplýva, že práve poškodená mala kľúč od dverí, ktorými sa vchádzalo z miestnosti, kde sa nachádzala, do ostatných častí domu. Zo záverov znaleckého posudku MUDr. Kornélie Fabišikovej vyplynulo, že: „Poškodená, pani O. J. trpí duševnou poruchou, ktorá mohla vzniknúť v príčinnej súvislosti s vyšetrovaným trestným činom, a to inou zmiešanou úzkostnou poruchou. Z uvedeného je zrejmé, že znalec nedal jednoznačnú odpoveď na položenú otázku, resp. otázka vyšetrovateľa nebola položená jednoznačne, a teda: Či ak trpí poškodená duševnou poruchou, či tá vznikla v súvislosti s vyšetrovaným trestným činom. Nakoľko odpoveď mohla je pre posúdenie mojej viny nedostatočná, pretože uvedená odpoveď mohla znamenať, že aj nemusela, ale mohla vzniknúť aj z iného dôvodu, čo sa však už na obmedzenie vyšetrovania vôbec nezáťažovalo.

Ako zásadné porušenie práva na obhajobu vidím skutočnosť, že jednak v prípravnom konaní a jednak v konaní pred súdom som nemal možnosť sa konfrontovať s poškodenou, a zároveň ak v zmysle ust. § 125 ods. 5 Trestného poriadku by to nebolo možné z uvedených dôvodov v uvedenom ustanovení, som toho názoru, že mal byť výsluch poškodenej zopakovaný tak, aby bol prítomný pri výsluchu poškodenej môj obhajca, ktorý by mohol pre náležité zistenie skutkového stavu klásť poškodenej otázky, čo však zo strany OČTK ani súdu umožnené nebolo, pretože som bol súdom upozornený, že mi bola doručená obžaloba aj výzva, kde som sa mohol vyjadriť, či požadujem poškodenú v rámci hlavného pojednávania vypočuť. Ja ale nie som osoba znala práva, a preto mi bol ustanovený obhajca, ktorý mal v mojom záujme a v záujme náležitého objasnenia veci navrhnúť vypočuť poškodenú na hlavnom pojednávaní, resp. už v prípravnom konaní. Som toho názoru, že jednak vôbec nebolo v konaní preukázané, že došlo z mojej strany k spáchaniu skutku uvedeného v rozsudkoch, a teda nie je odôvodnené ani kvalifikovanie skutku v zmysle ust. § 208 ods. 3, písm. a), písm. d) Trestného zákona, pretože v konaní nebolo preukázané, že bola naplnená základná skutková podstata trestného činu v zmysle ust. § 208 ods. 1, ani že poškodenej bola spôsobená ťažká ujma na zdraví a zároveň, že dochádzalo k páchaniu skutku po dlhší čas, ako vyplýva z ust. § 138 písm. b) Trestného zákona. Z výsluchu poškodenej vôbec nevyplýva obdobie, že by som sa mal minimálne od roku 2010 až do dňa 10.08.2022 správal urážlivo, pohrdavo, vulgárne jej nadávať, ponižoval ju, chytal za krk, dusil ju a ďalšie skutočnosti, ktoré sú popísané vo výroku rozsudkov Okresného súdu Stará Ľubovňa a Krajského súdu v Prešove.

Zo znaleckého posudku MUDr. Kornélie Fabišikovej okrem iného vyplýva, že poškodená v roku 2010 a v roku 2012 bola hospitalizovaná na neurológii, avšak v ani jednom prípade nebolo dôvodom jej hospitalizácie to, že by som ju mal týrať, ale to, že poškodená prekonala epileptický záchvat. Následne bola poškodená liečená u neurológa z dôvodu, aby sa epileptické záchvaty neopakovali. V ani jednom zo spomenutých prípadov, resp. z inej zdravotnej dokumentácie nevyplývalo, že by som sa k poškodenej mal v minulosti správať tak, ako je uvedené v rozsudkoch Okresného súdu Stará Ľubovňa a Krajského súdu v Prešove. Zároveň poukazujem na uložený trest, ktorý je v zjavnom rozpore z ust. § 34 Trestného zákona, kde uložený trest je pre mňa vlastne trest na doživotie, nakoľko súd pri ukladaní trestu nebral do úvahy môj vysoký vek a zdravotné problémy.“

S poukazom na vyššie uvedené dovolateľ navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok odvolacieho súdu a zároveň aby zrušil aj rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 386 ods. 1, a aby mu podľa 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal vec v potrebnom rozsahu znovu prerokovať a rozhodnúť.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor, ktorý uviedol:

„S podaným dovolaním obvineného K. J. sa nemožno stotožniť. V tomto smere poukazujem na samotné dovolanie napadnuté rozhodnutia Okresného súdu Stará Ľubovňa a Krajského súdu v Prešove, kde sa sudy vo svojich rozhodnutiach už s dovolateľom namietanou problematikou zaoberali a v konečnom dôsledku aj svoje rozhodnutia precízne zdôvodnili. So závermi tak okresného súdu ako aj krajského súdu sa stotožňujem. Poukazujem na tú skutočnosť, že z obsahu dovolania je zrejmé, že uplatnené námietky sa vo svojej podstate týkajú správnosti skutkových zistení, s ktorými obvinený vyslovil nesúhlas, avšak s ktorými sa sudy obidvoch stupňov vo svojich rozhodnutiach dôsledne vyrovnali. Zároveň je potrebné konštatovať, že dovolací súd nie je tretou inštanciou zameranou na preskúmavanie všetkých rozhodnutí súdov obidvoch stupňov, a preto nie je oprávnený z tohto hľadiska prehodnocovať vykonané dôkazy. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne do istej miery korigovať len odvolací súd. Mám za to, že v konaní pred súdmi obidvoch stupňov bolo preukázané, že obvinený K.R. J. sa dopustil konania, z ktorého bol napadnutým rozsudkom uznaný vinným a jeho konanie bolo posúdené v súlade so zákonom.

Obvinený ako prvý dovolací dôvod uplatnil ustanovenie § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu. Takýmto zásadným porušením by bolo najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe podľa § 37, ktoré by mohlo mať konkrétny vplyv na vykonanie jednotlivých úkonov trestného konania smerujúcich k vydaniu rozhodnutí procesnej povahy alebo meritórneho rozhodnutia. Obvinenému však bol opatrením Okresného súdu Stará Ľubovňa dňa 15.08.2022 ustanovený obhajca JUDr. Milan Vávrek, ktorý ho zastupoval počas celého konania. Ako ďalší dovolací dôvod obvinený uplatnil podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak je rozhodnutie založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Pokiaľ ide o spochybnenie výpovedí svedkov, ktorí mali mať vedomosť o trestnej činnosti obvineného sprostredkované od poškodenej, podotýkam, že pri trestnom čine týrania blízkej osoby a zverenej osoby sa vyskytujú len ojedinele nejakí priami svedkovia okrem páchatelia a obete, pričom predmetný trestný čin sa v prevažnej miere odohráva v domácnosti izolovanej od vonkajšieho prostredia, kde je obeť častokrát emočne, prípadne finančne naviazaná na páchatelia. Preto je potrebné v kontexte ďalších dôkazov prihliadať aj na výpovede svedkov, ktorí sa o konaní obvineného mali dozvedieť sprostredkované.

Zabezpečené znalecké posudky na obvineného i poškodenú, výsluch poškodenej i svedkov, zápisnica o obhliadke miesta činu, zápis o dychovej skúške, hovor na linku 158 a obrazovo - zvukové záznamy dostatočne preukazovali trestnú činnosť obvineného.“

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku prokurátor uviedol: „V prípade tohto dovolacieho dôvodu je dovolanie určené na nápravu právnych chýb rozhodnutia súdu vo veci samej, pokiaľ tieto „chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo v iných skutočnostiach podľa noriem hmotného práva. Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa. Dovolací súd v prípade tohto dovolacieho dôvodu nepreskúmava skutkové zistenia, na ktorých je založené napadnuté rozhodnutie súdu (napr. neúplnosť skutkových zistení, nesprávne hodnotenie dôkazov a pod.). Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Okrem naplnenia tohto dôvodu dovolania sa na jeho použitie vyžaduje, aby zistené porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie obvineného (§ 371 ods. 5). Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva,

teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu. Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu § 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona) a pod.

S poukazom na uvedené skutočnosti sa so závermi tak Okresného súdu Stará Ľubovňa ako aj Krajského súdu v Prešove stotožňujem, a to aj vo výroku o vine aj vo výroku o treste. Podotýkam, že vo vzťahu k výroku o treste sa súdy dôsledne zaoberali osobou obvineného, čo sa v konečnom dôsledku odrazilo aj na výške uloženého trestu odňatia slobody.

Z obsahu dovolania je zrejmé, že uplatnené námietky sa vo svojej podstate týkajú správnosti a úplnosti zistení, s ktorými obvinený vyslovil nesúhlas, avšak dovolaciemu súdu neprínaľží prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Tak, ako už bolo vyššie konštatované, ťažisko dokazovania je totižto v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa. Možno konštatovať, že z obsahu dovolania vyplýva, že vo vzťahu k citovaným dôvodom obvinený uplatnil námietky, ktorými zjavne vybočil z deklarovaných dovolacích dôvodov. Námietky smerovali proti spôsobu hodnotenia dôkazov a správnosti skutkových zistení súdmi nižšieho stupňa. V podstate spochybňoval súdmi ustálený skutkový stav. Skôr ako o právnu námietku, ide o skrytú snahu obvineného, aby vykonané dôkazy a skutkový stav boli vyhodnotené v jeho prospech.“

S ohľadom na vyššie uvedené prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného odmietol.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na podanie dovolania [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že podané dovolanie spĺňa obligatórne náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že dôvody dovolania nie sú splnené.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávnych chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku. V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktné obmedzené, aby sa potenciálne „širokým“ uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť možností medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia. Tento dovolací dôvod možno úspešne uplatňovať len vtedy, ak právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení (príkladmo viď § 34 a nasl., pokiaľ ide o obvineného, resp. § 44 a nasl. Trestného poriadku, čo sa týka obhajcu a pod.), ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva na obhajobu, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Napokon, aj zo samotného gramatického znenia naposledy označeného ustanovenia Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. Takýmto zásadným porušením by bolo najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe podľa § 37 Trestného poriadku, ktoré by mohlo mať konkrétny vplyv na vykonanie jednotlivých úkonov trestného konania smerujúcich k vydaniu rozhodnutí procesnej povahy alebo meritórneho rozhodnutia. Dôležité sú teda aj konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach.

Obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku argumentoval tým, že nemal možnosť konfrontácie s poškodenou, ako aj fakt, že nebolo preukázané, že z jeho strany došlo k spáchaniu skutku uvedeného v rozsudkoch, teda nie je odôvodnené ani kvalifikovanie skutku podľa § 208 ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona.

Nesúhlas obvineného so závermi, ktoré vyplynuli z výpovedí svedkov a ostatných dôkazov, nemení nič na skutočnosti, že súdy nižších stupňov dostatočne a logicky odôvodnili skutkový stav. Tvrdenie obvineného, že hodnotenie dôkazov nezodpovedá jeho očakávaniam, nemožno považovať za dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (ako ani žiaden iný z dovolacích dôvodov dostupných pre obvineného v rámci § 371 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku).

Detailným spôsobom koncipované odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu nepochybne spĺňajú požiadavku zákonnosti, presvedčivosti a preskúmateľnosti, jasne a zrozumiteľne dávajú odpovede na všetky právne a skutkové relevantné otázky súvisiace s predmetom trestného konania a zároveň z nich vyplýva vzťah medzi obsahom vo veci vykonaných dôkazov a deklaroványmi skutkovými zisteniami na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Navyiac,

obvinenému bol v konaní ustanovený obhajca JUDr. Milan Vávrek (opatrenie Okresného súdu Stará Ľubovňa, sp. zn. 2Tp/26/2022, z 15. augusta 2022, č. 80 - 81 vyšetrovacieho spisu), a teda v tomto konaní nedošlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu, keďže ho uvedený obhajca zastupoval počas celého konania. Preto neobstoí argumentácia, že obvinený ako osoba nepoznájúca právo si nevedel uplatniť svoje návrhy. Podľa záznamu o preštudovaní vyšetrovacieho spisu tento procesný úkon sa vykonal 22. decembra 2022 za prítomnosti obvineného a obhajcu a trval hodinu a pol. Nie sú v ňom zaznamenané návrhy na doplnenie vyšetrovania zopakovaním výsluchu poškodenej. V zmysle ustanovenia § 240 ods. 3 Trestného poriadku aj po doručení obžaloby a výzvy tak mohol obvinený urobiť sám alebo prostredníctvom obhajcu a súd by o takomto návrhu musel podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku rozhodnúť. Obvinený sa konfrontácie s poškodenou domáhal až na hlavnom pojednávaní 20. februára 2022 po procesne relevantnom postupe podľa § 270 ods. 2 Trestného poriadku, kedy bol tento návrh na vykonanie dôkazu podľa § 277 ods. 4 Trestného poriadku s odkazom na § 125 ods. 5 Trestného poriadku odmietnutý. Uvedený procesný postup zodpovedá prieskumu tzv. Al Khawaja testu, Al Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, 2011. Už samotný priebeh skutku a následok, ktorý mal byť spôsobený, znamenajú existenciu dôvodu pre neprítomnosť poškodenej na hlavnom pojednávaní, čo zodpovedá zneniu ustanovenia § 125 ods. 5 Trestného poriadku. Jej výpoveď vykonaná výsluchom bez prítomnosti obhajcu nepredstavuje jediný a rozhodujúci dôkaz. V prejednávanej veci bol vykonaný celý rad dôkazov, na základe ktorých súdy nižšieho stupňa ustálili svoje skutkové a právne závery a na ktoré v neposlednom rade poukazuje aj dovolateľ, keď vyjadruje nespokojnosť s hodnotením dôkazov. Nakoniec je potrebné zdôrazniť, že zo spisu nevyplýva zistenie, že by obhajoba pracovala v sťažených podmienkach.

Preto najvyšší súd vyhodnotil argumentáciu obvineného vzťahujúcu sa k dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno uplatniť len v prípade, ak dôjde k porušeniu zákonných ustanovení upravujúcich vykonávanie jednotlivých dôkazných prostriedkov. Vzťahuje sa k najdôležitejšej fáze trestného konania - k dokazovaniu. Dokazovanie prebieha v štyroch etapách. Prvou je vyhľadávanie dôkazov, druhou ich zabezpečenie, treťou ich vykonávanie a poslednou etapou dokazovania je hodnotenie dôkazov. Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku sa týka predovšetkým tretej etapy dokazovania, t. j. vykonávania dôkazov súdom, ale zahŕňa aj predchádzajúce dve štádiá dokazovania (vyhľadávanie a zabezpečovanie), pretože dôkazy zadovážené v rozpore so zákonom, eventuálne získané nezákonným donútením alebo hrozbou s výnimkou prípadu, keď sa použije ako dôkaz proti osobe, ktorá také donútenie alebo hrozbu donútenia použila (§ 119 ods. 4 Trestného poriadku), nie sú v trestnom konaní použiteľné a hodnotiteľné. V rámci uvedeného dovolacieho dôvodu sa preto skúma predovšetkým postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu pri získavaní a vykonávaní dôkazov, ktoré slúžili ako podklad pre rozhodnutie vo veci.

Obvinený v tejto súvislosti namietal výpovede svedkov (X.. D. J., X.. A. J.O., X.. K. F.), ktorí mali mať vedomosť o trestnej činnosti obvineného sprostredkované od poškodenej O. J.. K namietanému sa vyjadril už v odôvodnení svojho rozhodnutia aj krajský súd, ktorý uviedol: „...obhajoba stojí proti spolu štyrom priamym usvedčujúcim svedectvám najbližších rodinných príslušníkov, o ktorých občianskej poctivosti a celkovej hodnovernosti odvolací súd nemal žiadne dôkazy, ktoré by hodnovernosť svedkov spochybňovali. Podrobne na obsah ich výpovedí poukázal už súd prvého stupňa a nakoľko sa jeho zistenia kryjú s obsahom predložených zákonne vykonaných dôkazov, a rozhodnutia súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu tvoria jeden kompaktný celok, nie je potrebné tento obsah opakovať. Nebol zistený nezákonný postup pri výsluchu obžalovaného, ten vypovedal slobodne pri zachovaní práva na obhajobu, pričom skutočnosť zistená pri znaleckom skúmaní jeho duševného stavu, či psychologického profilu neposkytli nič, čo by spochybnilo jeho spôsobilosť vypovedať. Okrem týchto početných usvedčujúcich dôkazov, obžalovaného nepriamo usvedčujú aj závery znaleckého dokazovania psychologického a psychiatrického hľadiska. Tieto znalecké dôkazy navyše poukazujú na konkrétne

skutočnosti, z ktorých jednoznačne hodnovernosťou dominuje výpoveď poškodenej oproti tomu, ako účelovo obžalovaný vypovedal a priebežne menil svoju výpoveď dopúšťajúc sa zásadných rozporov, na ktoré poukazoval súd prvého stupňa.“ Uznanie dovolateľa za vinného z trestného činu tak, ako bol kvalifikovaný v obžalobe, preto nestojí iba na samotných svedectvách, ale aj na ďalších dôkazných prostriedkoch. Podstatné je však to, že dôkazy boli získané a vykonané v súlade s Trestným poriadkom.

Z uvedeného vyplýva, že v trestnej veci obvineného nemožno dospieť k záveru o tom, že by bol naplnený dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a preto aj v tejto časti dovolaciu argumentáciu obvineného najvyšší súd odmietol ako zjavne nedôvodnú.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dôvodu ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Ustálenie záveru o naplnení, či nenaplnení znakov skutkovej podstaty trestného činu vždy podlieha rozboru dôkaznej situácie a okolností prípadu, pričom postup podľa § 119 ods. 1 Trestného poriadku (čo je tak isto kategória procesného práva) ukladá povinnosť dokazovať v trestnom konaní najmä

- a) či sa stal skutok a či má znaky trestného činu,
- b) kto tento skutok spáchal a z akých pohnútok,
- c) závažnosť činu vrátane príčin a podmienok jeho spáchania,
- d) osobné pomery páchatel'a v rozsahu potrebnom na určenie druhu a výmery trestu a uloženie ochranného opatrenia a iné rozhodnutia,
- e) následok a výšku škody spôsobenú trestným činom,
- f) príjmy z trestnej činnosti a prostriedky na jej spáchanie, ich umiestnenie, povahu, stav a cenu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného

trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod..

V zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je dovolací súd viazaný zisteným skutkovým stavom veci tak, ako ho ustálili sudy nižšej inštancie, pričom nie je oprávnený posudzovať spôsob hodnotenia dôkazov a závery, ktoré z dokazovania skôr vo veci konajúce a rozhodujúce sudy vyvodili a ktoré sú podkladom pre zistenie skutkového stavu. Preto platí, že vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, no nikdy nie námietky skutkové.

Bezprostredným následkom uplatnenia nesprávnych dovolacích námietok je to, že podané dovolanie je v prevažnej časti len ďalším odvolaním a formulovaním obhajobných tvrdení, s ktorými sa tomu zodpovedajúcim spôsobom vysporiadali riadne a adekvátne už súd prvého stupňa v spojení s odvolacím súdom. Tým je súčasne vylúčená akákoľvek polemika viažuca sa k údajnej nepreskúmateľnosti alebo arbitrárnosti dovolaní napadnutého rozsudku [viď úvahy najvyššieho súdu viažuce sa k obvinenému uplatnenému dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku].

Najvyšší súd opakovane poznamenáva, že v prípade podania dovolania obvineným nie je odvolacím súdom a má doslova zakázané opätovne skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery ako súd prvej a súd druhej inštancie - viď veta za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Ak by sa tak stalo, najvyšší súd by neprípustne zasahoval do priebehu dokazovania jeho opätovným prehodnocovaním a iným hodnotením skutkových zistení, ako to urobili sudy nižších stupňov.

Pre dovolací súd je tak v zmysle uvedeného kľúčovým skutkové zistenie, podľa ktorého obvinený K. J. spáchal trestný čin tak, ako je uvedené v rozsudku súdu prvého stupňa, následne potvrdeného rozhodnutím odvolacieho súdu. Tam opísanému skutkovému stavu plne zodpovedá aj právny záver vyjadrený v posúdení konania obvineného ako zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), písm. e), ods. 3 písm. a), písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona. Použitú právnu kvalifikáciu podľa citovaných ustanovení odôvodňujú všetky skutkové okolnosti, ktoré sú v popise skutku zahrnuté a ktoré vyjadrujú naplnenie príslušných znakov skutkovej podstaty označeného trestného činu. K námietke, že znak „po dlhší čas“ nachádza vyjadrenie už v základnej skutkovej postate, najvyšší súd uvádza nasledovné. Pre domáce násilie je typická opakovanosť, teda nejde o ojedinelý a jednorazový incident. Pre páchanie trestného činu po dlhší čas sa rozumie pokračovanie v trestnej činnosti po dobu niekoľkých mesiacov. Súdna prax akceptuje časové obdobie šesť mesiacov. Teda ak v tejto veci bol skutok ustálený na dvanásť rokov, nie je možné ho kvalifikovať s opomenutím § 208 ods. 3 písm. d) Trestného zákona. Aj v tomto smere sú právne závery súdov nižšieho stupňa správne a zákonné. V ostatnom sa s právnou kvalifikáciou skutku náležite vysporiadali sudy v prvostupňovom a odvolacom konaní.

Preto, rešpektujúc zákaz skúmania a menenia zisteného skutku vyplývajúci z § 371 ods. 1 písm. i) veta za bodkočiarkou Trestného poriadku, najvyšší súd uzatvára, že námietky obvineného a s tým súvisiaca argumentácia nenaplnia ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku (ani žiadny iný).

S ohľadom na vyššie uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že v trestnej veci obvineného nemožno konštatovať naplnenie žiadneho dovolacieho dôvodu, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.